

Kulturni

L I S T I

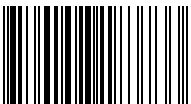
O B Č I N E Š O Š T A N J

Ne jokaj, ker se je končalo.
Nasmehni se, ker se je zgodilo.

Dr. Seuss

STANKA LEDINEK, KNJIŽNICA VELENJE

ISSN 1581-8373

9 770158 183733

LETO XXVII
ŠT. 10
26. OKTOBER 2023

Literatura

Pod milostjo neba z Milojko B. Komprej

V drobni knjižici, ki je izšla pri Knjižnici Velenje v zbirki Drogen List Pod milostjo neba, se je avtorica, pisateljica, pesnica in publicistka, prva kulturnica na Šoštanskem Milojka Bačovnik Komprej odprla do meje intimnosti, ki jo uvršča med bolj izpostavljene ustvarjalce realističnih izpovedi.

Milojka pesnica Foto Jože Miklavc

Tatjana Vidmar je velika poznavalka Milojkinih del. Foto Jože Miklavc

Ponosni na svojo literatko tudi Šoštanjčani

Foto Jože Miklavc

Mejo človeškega duha je odstrnila do na momente srhljivih podrobnosti njenega razmišljanja in biti. Ob predstavitvi malega knjižnega dela – poezije je v dogajanje pred množico prijateljev in ljubiteljev tovrstne kulture na predstavitvi v Knjižnici Velenje v četrtek, 5. oktobra, vnesla veliko energije in sporočilnosti o Milojkini poeziji že sogovornica, kulturnica **Tatjana Vidmar**, ki pozna svojo prijateljico do obisti in je hkrati odlična moderatorka na področju kulture našega mesta in širše. Ob številčnem obisku avtoričinih prijateljev, kulturnikov, literatov in sodelavcev Knjižnice v projektu knjižne produkcije se je »zgodila« prijetna, na trenutke zelo čustvena klima, ki so ji dajali čar Milojkina

JOŽE MIKLAVC

sogovornica, interpretatorka literature in pesmi **Neva Hvalec** ter kitarist **Nace Serdinšek**. Tokratni uvodničar, direktor Knjižnice Velenje Drago Martinšek je iskreno in odkrito objel priljubljeno pesnico in literatko, ki v Šaleški dolini in širše že desetletja ustvarja svojstven stil kulturnega izražanja in je vtisnila neizbrisne sledi v domači literarni praksi.

Zoran Pevec je v novi zbirki pesmi Milojke B. Komprej zapisal: »Pisateljica, publicistka in pesnica je profilirana izkušena književnica ter uveljavljena organizatorka kulturnih prireditev, ne le v Šoštanju, kjer živi in ustvarja, temveč tudi v naši širši pokrajini. Za njeno dosedanjo poezijo je značilno ukvarjanje s samo-doživljanjem jaza, iskanje izvornosti in občasn čutni erotizem, kar stopnjuje s samozavedanjem in z natančnim opazovanjem okolice. Tokratna pesniška zbirka pa vse to nadgrajuje še z identitetami ter časovno-spominskimi vprašanji.« Med pogovorom je nekaj izbranih pesmi predstavila Hvalčeva z izjemnim občutkom za interpretacijo ter s potrebno toplino in kontrastom, ko je ta potreben. Avtorica je tudi sama poudarila temeljne gradnike, na katerih je nastalo njeno pesniško delo. Medgeneracijsko sobivanje z vodilom, koliko Mene je v vaju in koliko Vaju, vas brez mene, je tesno povezano z avtoričino izkušnjo, z ljubeznijo in ljubečim odnosom do družine. Kot lik drevesa, ki je simbol vsega, kar je oblikovalec knjižice **Stane Hafner** prefinjeno uporabil z grafično ilustracijo. Pesnica pove veliko tudi o reki, ki teče mimo njenega domovanja kot zaveznica v Skornem kot življenje: poglavja pesmi Med nebom in zemljo, V drugi predstavi, V krogu, Na osamelcu ter O Milojki so ločnice med vsebinskimi sklopi z epilogom o avtorici.

Pesnica je za našo revijo na eno samo vprašanje, kaj ji pomeni ta zbirka, zapisala: »*Pesmi so nastale v krajšem obdobju, samo nekaj jih je od prej. Precej se mi dogaja, tako dobro kot slabo, zato verjamem v hvaležnost, verjamem pa tudi v svojega angela ki se mu lahko zaupam. Ne samo kadar jočem, tudi kadar se smejem. Vsak človek ima svojega angela, svoj notranji jaz, glasnih iskrenosti. In vsak ima svojo reko. Ta reka nas včasih nosi s sabo, včasih pa naplavi, da se na njenem bregu ponižno priklonimo materi naravi.*«

V enourno večerno zgodbo srečanja ljubiteljev dobre poezije je dogajanje oplemenitil kitarist Nace Serdinšek. Pesnici se je zahvalil za ustvarjalnost in dolgoletno sodelovanje na področju kulturniškega ustvarjanja ter sodelovanje v ustvarjanju Šaleških razgledov direktor Knjižnice Velenje Drago Martinšek z izbranimi besedami. Komprejeva pa se je zahvalila svoji družini, še posebej tudi oblikovalcu Stanetu Hafnerju, lektorju Jožiju Volku za jezikovni pregled in vsem drugim, ki znajo z njo čutiti, jo spodbujati in sodelovali pri pripravi in izdaji knjižice.

Iz galerije

Razstava biblij

Razstava biblij v Mestni galeriji Šoštanj pod naslovom **Biblija, zgodba iz preteklosti za upanje danes je zbirka biblij in drugih dokumentov pastora evangelijske cerkve gospoda Benjamina Hlastana.**

Postavljena je v čas pred praznikom reformacije, saj je na razstavi veliko dokumentacije o protestantizmu, reformaciji in drugih listin, ki se nanašajo na prelomni čas 16. stoletja, ko je Martin Luther nauke (med drugim poziv Cerkvi, naj se vrne k Svetemu pismu), izražene v 95. tezah, 31. oktobra 1517 poslal nadškofu v Mainzu in Magdeburgu. Na ogled je tudi faksimile Dalmatinove biblije.

Na odprtju, ki je bilo 19. oktobra, je Benjamin Hlastan predstavil vsebino razstave in izpostavil pomen Primoža Trubarja v slovenski literaturi, zgodovini in pri razumevanju Svetega pisma. Zbrane je presenetil z mnogimi zanimivimi in manj znanimi dejstvi, nenazadnje gre za strokovnjaka na tem področju, saj je med drugim ustanovitelj Združenja Trubarjev forum, pri katerem je izmed ostalega s sodelavci prevedel prve knjige v sodobno slovenščino.

Benjamin Hlastan je rojen v Trbovljah, večji del otroštva je preživel v Celju, kjer je končal srednjo naravoslovno-tehnično smer. Študij je nadaljeval na Medicinski fakulteti v Ljubljani, vendar je dobil povabilo in štipendijo za študij v ZDA, kjer je živel in delal skoraj 13 let. Diplomiral je na univerzi International University v mestu Columbia, v zvezni državi Južna Karolina, na področjih Biblije in biblijskih jezikov. Triletni magistrski študij s področja apologetike je nadaljeval v mestu Charlotte, v zvezni državi Severna Karolina. V tem času je tudi postal protestantski duhovnik, predaval, delal z mladino in izobraževal odrasle. Po vrnitvi v Slovenijo je nadaljeval s svojim delom, predava o Trubarju in temah, povezanih z Biblijo, krščanstvom ter protestantizmom. Še vedno je vabljen govorci v tujini, medtem ko opravlja službo pastora v Evangelijski krščanski cerkvi v Slovenj Gradcu. Je tudi glasbenik, skladatelj in družinski človek. Dogodek je popestrila glasba, zapela sta Sarah in Todd Hunnicatt, Američana, ki že dvajset let živita v Sloveniji. Razstavo je otvoril direktor občinske uprave **Drago Koren**, zbrane je pozdravil tudi v imenu župana Borisa Goličnika, avtorju pa namenil besede spoštovanja in zahvale za prispevek k bogatejšemu kulturnemu utripu kraja.

V imenu Zavoda za kulturo Šoštanj je zbrane nagovorila vršilka dolžnosti direktorice **Milojka B. Komprej**, ki je pojasnila okoliščine projekta in lepega sodelovanja ter se avtorju zahvalila za vso pripravljenost in pomoč pri razstavi in s tem programu galerije, ki je sicer naravnana na likovne ustvarjalce, a hkrati aktualne in zanimive vsebine. Razstava bo na ogled en mesec. Organizatorji vabijo k izjemni priložnosti, da si ogledate bogato zbirko biblij in na predavanje na temo biblije, ki bo v Mestni galeriji Šoštanj 30. oktobra.

MILOJKA B. KOMPREJ

Foto Dušan Dobnik

Foto Dušan Dobnik

Foto Dušan Dobnik

Intervju

Nova pravljica pobarvanka iz Katjinega in Kajinega ustvarjalnega ateljeja

Srečna mišja družba

Katja in Kaja Kočevar sta mati in hči. Obe ustvarjalni. Vsaka po svoje in skupaj. Skupaj sta naredili že nekaj projektov, tokrat bosta izdali 8. knjigo pravljice pobarvanke, ki jo je napisala Katja, ilustrirala pa Kaja. Skupaj bosta otrokom pričarali mišji svet, v katerem vlada red, ker skrbijo drug za drugega. Pravljičica je poučna, ker predstavlja otrokom svet sožitja, ki dobro deluje zaradi pravičnega vlaganja in delitve ustvarjenega. Joj, kako se to sliši zapleteno! Pa ni. Katja otrokom razumljivo napiše, Kaja nariše, otroci pa pobarvajo. Gotovo bodo otroci radi prisluhnili vsebini in po svoje pobarvali miškam repke. V intervjuju boste bralci Lista izvedeli še več. Vabljeni k branju!

Pred nami je nova pravljica pobarvanka izpod tvojega peresa. Katera po vrsti?
To je moja osma pravljica.

Pravljice so posebna zvrst v literaturi, besede so izčiščene, malo je pridevnikov, tema je praviloma poučne narave in še kaj bi lahko našlela. Zakaj te nagovarja in kako jo pišeš?

Res je, pravljice so poseben izziv, napisane morajo biti preprosto, razumljivo, ne smejo podcenjevati otroške radovednosti, domišljije in vedenja, ki ga že imajo. Včasih sem v dilemi, ker bi jih kar nekaj med njimi lahko uvrstila med basni. Ker v večini nastopajo živali in imajo poučno vsebino. Temam pravljic je bila navdih moja hči, pravzaprav je bila to ena mojih vzgojnih metod. Vzgib za nastanek pravljice je vsakič drugačen, včasih kakšen dogodek, včasih kakšen problem, včasih pa se enostavno utrne neka misel, ki nato dobi še uvod, zaplet, razplet in zaključek.

Pišeš tudi pesmi. Je mogoče pesniški izraz blizu pravljicam?

Ne, moram reči, da so pesmi dosti bolj osebno naravnane, osebno izpovedne. Izražajo moj pogled na odnose, na ljubezen, na srečo, na materinstvo, tudi na žalost in soočenje z njo, na trenutke, ko je odnosov preveč ali premalo. Oboje sproža neka občutja. Se pa rada poigram tudi z lahkotnejšimi pesmicami, tako moje pravljice zaključijo

in vsebinsko izrazi pesem, ki je na zadnji strani večine pravljic.

Ko že omenjava pesmi, izdala si tudi pesniško zbirko Ob kavi, zelo pogumno si zastavila projekt, ki je naletel na lep odziv. Kakšna je, komu je namenjena?

Res je, moje pesmi so se nabirale dolgo časa, večino jih bolj sramežljivo objavljam na socialnih omrežjih, a si še vedno ne upam odpreti profila, vidne so samo ozkemu krogu mojih prijateljev, ki morajo biti prijatelji in znanci v mojem resničnem življenju. Tako je eno od pesmi prebral tudi moj bratranec Blaž, ki ga kot umetnika in urednika zelo cenim, in mi rekel, da ga je pa ta res prevzela. To je bila tista odločilna potrditev, da sem si upala v ta projekt. Sicer sva imela z Blažem deljena mnenja o količini pesmi, ampak moje navdušenje je bilo brezmejno, vsem pesmim sem želela dati priložnost, ker ne vem, ali bom speljala še drugo zbirko, čeprav je materiala več kot dovolj. V naši družini po mamini strani nas je veliko umetnikov, tako sva z Blažem počastila pokojnega strica Aleksandra Štelcerja z uporabo fonta črk Castle Round, hči Kaja pa je prispevala risbe za vsakega od štirih sklopov pesmi. Moje pesmi so napisane lahkotno, ne glede na temo, večino jih izžareva optimizem, zato so namenjene vsem, ki radi berejo.

Tvoje pravljice so pravljice iz sodobnega življenja. V njih imajo glavno vlogo predvsem živali in narava. Katere so in od kod ideja recimo za Škrate Derenove, Ogenjček in druge?

Pravljico število sedem sestavljajo Lučka gre na morje (2004), ki otroke poučuje o našem odnosu do živali v morju, da ne »nabiramo« morskih ježkov, zvezd in ne pikamo morskih kumar. Škratje Derenovi je zabaven odgovor na vprašanje, »zakaj moram pospravljati sobo« (2005), Zobna miška uči o negi zob (2006). Ogenjček opozarja na nevarnost igre z ognjem (2008), Moj zaklad je odpad se dotika tematike ločevanja odpadkov (2012), Lepi kamen je legenda o našem Pustem gradu in njemu poklon (2013), Velika avantura malega potočka pa na zabaven način opiše pot od kapljice do morja (2016).

Kaj sporočaš s tokratno?

Mala mišja vas ima dolgo in zabavno zgodovino. V mesecu novembru obeležujem 30 let svoje računovodske dejavnosti. Pogost stavek, ki ga slišim od svojih strank, je, naredi tako, da ne bom nič plačal. Ta tema me je vedno po svoje zabavala, ker kot računovodja seveda zagovarjam davčno optimizacijo, hkrati pa razumem sistem brezplačnega izobraževanja, zdravstva, infrastrukture ... Večkrat sem v šali rekla, da bom napisala pravljico o davkih. Vesolje je poskrbelo, da se je zgodba izkristalizirala ravno na moj jubilej. Tako je res nastala »pravljica« o davkih. Na preprost način sem želela najmlajšim pojasniti, kaj so davki, zakaj jih plačujemo. Zakaj sta pomembna solidarnost, poštenost. Drugačen vidik odnosa do davkov. Je pa bilo med samim procesom kar nekaj smeha in šal, še posebej okoli naslova, ki je najdlje ostal kar »delovni naslov«. Eden šaljivih predlogov je bil tudi Zadavkane miši,

MILOJKA B. KOMPREJ

saj tematika res ni pravljicična.

So pravljice namenjene samo otrokom ali tudi odraslim?

Vse pravljice so namenjene tudi odraslim. Ker nekateri enostavno nikoli ne odrastejo, pa to ni vedno v pozitivnem smislu, imeti otroka v sebi. Odnos do živali je velikokrat bolj problematičen pri odraslih, ločevanje odpadkov je odraslim večji izziv, ker smo generacija, ki se temu šele privaja. In ta o davkih je zagotovo namenjena obojim.

Zvesta ilustratorica tvojim zgodbam je tvoja hči Kaja. Kako ustvarjata in soustvarjata?

Mojo prvo pravljico Lučka gre na morje je narisala moja teta, vzgojiteljica, ki ustvarja čudovita slikarska dela, polna miline. Ko je nastala, je imela Kaja 7 let. Že takrat je neprestano risala in videla sem jo, da bi si želela risati moje pravljice. Naslednje tri je ilustrirala Lea Hudournik. Moj odpad je zaklad pa je že prvi Kajin projekt. Pri njenih 15 letih je zelo resno pristopila k delu, Kaja se enostavno najde v vsakem izzivu. Nima težav risati po naročilu, po tujih idejah.

Ji povsem zaupaš, da bo z ilustracijami dopolnila tekst, ali ji sugeriraš, kako naj upodobi besede v risbi?

Navadno tekst okvirno razdelim, bolj tehnično, zaradi postavitve in števila strani. Ker so pravljice namenjene najmlajšim in so hkrati pobarvanke, se držim določene oblike. Nato Kaja samostojno iz teksta izlušči vsebino, ki jo nariše. Nikoli niso potrebni popravki, morda kakšen detajl, ker vem, da ona vidi zgodbo kot otrok.

Koliko se je v tem času po tvoje izluščil tvoj literarni izraz? Si kritična do svojih zgodnejših del?

Letos sem bila izbrana na natečaju za objavo poezije v knjigi Pesmi iz predala, ki je bil projekt Radia Maribor in Kulturnega centra Maribor. Zelo se me je dotaknil stavek: »Pesnik mora več brati kot pisati.« Jaz pa kar veliko pišem. Ni vse dobro, seveda ne. Kar pa je dobro, se mi zdi dobro takrat in se mi zdi dobro danes. Malo tudi zato, ker pesem povezujem z nekimi občutji, ki so ji botrovala. Se pa zagotovo spreminjam, oblikujem, rastem in sem enako kritična, kot sem bila na začetku.

Kaj pa Kaja? Vprašanje zanjo, kako doživlja tvoje zgodbe in kako pristopi k ilustraciji?

Mamine pravljice so bile vedno del mojega odraščanja, z njimi je naša nov način, da me je z njimi tudi vzgajala, saj so vedno poučne. Ker je bilo tudi risanje in umetnost vedno del mojega življenja, mi je bilo seveda v čast, ko je mami končno rekla: »Zdaj je pa čas, da jo narišeš ti.« Že od prve pravljice sem si želela, da bi bila lahko del tega njenega projekta. Velikokrat sem del procesa že takrat, ko mami šele išče idejo in ji predlagam, kaj bi bilo najlažje narisati, kaj bi otroci z veseljem barvali. Že med prvim branjem pravljice, ko še sploh ni končana, se že pogovarjava o idejah, kako bi izgledali

liki in kaj bodo počeli, ko se bom na koncu za nekaj dni zaprla v sobo in intenzivno risala, dokler ne narišem vseh ilustracij. Ker se tako dobro poznavam, imava tako le malo popravkov pred samim izidom.

Je zate ilustracija enakovredna zgodbi ali jo samo poudarja ali približa bralcu?

Ker so pravljice za otroke, so ilustracije bolj enakovredne – sploh, ker so v obliki pobarvanek. Tako se otroku bolj približajo, zapomnijo si jih, ker imajo pred sabo vizualno sliko tega, kar berejo/slišijo, pa tudi zato, ker so del kreativnega procesa.

Kakšna se ti zdi ilustracija pobarvanek v primerjavi s tvojimi drugimi projekti. Kaj ti je bližje?

Pobarvanke mi pomenijo veliko več, pa ne samo zaradi tega, ker je »družinski projekt«, ampak zato, ker so otroci del moje umetnosti. Ko nekaj narišem, v resnici ilustracija še ni končana – konča jo otrok med branjem. Zato moram biti nekoliko bolj povezana z otrokom v sebi, kako bi to barvala jaz.

Ilustracije morajo biti preproste, a dovolj zapletene, da niso dolgočasne. To je zanimiv izziv.

Vprašanje za Katjo, komu vse si še zaupala projekt?

Prejšnjih sedem knjig smo družinsko v celoti oblikovali in uredili sami, tudi tu se je Kaja zelo izkazala. Lekturo že od nekaj zaupam Darinki Razdevšek. Je pa bil celoten proces zame zelo stresen. Danes ima Kaja veliko svojih projektov. In ker sva z Blažem Prapotnikom, ki se ukvarja z zasnovo in izvedbo kreativnih projektov, tako lepo sodelovala pri izidu pesniške zbirke Ob kavi, sem tokrat proces samo spremljala. Pri Blažu mi je najbolj všeč, da zna biti kritičen na tako zelo dober način.

Naklada in komu grede knjige?

Izid knjige je tudi tokrat finančno podrla Občina Šoštanj. Hvala županu Borisu Goličniku, ker sem k projektu pristopila res v najbolj težkih časih po ujmi,

a mi je vseeno prisluhnil. Knjige, 1.000 izvodov, bodo darila otrokom, na kakšen način, bo Občina odločila sama.

Hvala za pogovor in vso srečo vajinemu projektu na pot.

Hvala.

Kdaj bomo spoznali knjigo in prisluhnili Katji in Kajji?

V torek, 21. 11. 2023, ob 18.00 bo predstavitev ne-pravljice v Kulturnem domu Šoštanj. Zapel bo Matjaž Jelen, otroci osnovne šole Karel Destovnik - Kajuh bodo prebiralci pesmi iz pravljic, s pomočjo Milojke B. Komprij, ki bo povezovala glavne akterje na odru, bo še en lep večer.

Foto osebni arhiv

Iz zgodovine

Pridobivanje rude z eksplozivnim prahom

Podroben opis svinčevega in cinkovega rudnika v »Zagorju pri Šoštanju« pred sredino 19. stoletja v sklopu »Göthove topografije«

V seznamu odgovorov na vprašalnice, s katerimi je želel prof. Georg Göth po nalogu nadvojvode Janeza sredi 19. stoletja sestaviti topografsko-statistični opis Štajerske, so pod št. 475 odgovori iz kraja »Zagorje pri Šoštanju«. Tak kraj ne obstaja. Namig, za kaj bržčas gre, je bil v podatku, da gre za odgovore na vprašanja upravam rudnikov in fužin: takšni odgovori so zelo redki, samo za 6 krajev od 505 v mariborski in celjski kresiji. Gre torej (med drugim) za opis rudnika pri Šoštanju, ki je bil svojčas v lasti rudarske družbe iz Zagorja. Odgovori so pomembni, ker lahko iz njih razberemo elemente protoindustrijske krajine v Šaleški dolini v času pred razcvetom šoštanske usnjarne in velenjskega rudnika.

Vprašalnica, ki jo je prof. Göth 15. julija 1842 poslal upravam rudnikov in fužin, se je glasila:

»Podpisani potrebuje za izdajo statistično-topografskega opisa Štajerske več podatkov o rudnikih in fužinah v tukajšnji deželi. Zato pošilja sledeča vprašanja s prijazno prošnjo, da bi nanje na moč popolno odgovorili in odgovore najpozneje v 8 tednih poslali hvalevrednemu cesarsko kraljevemu kresijskemu uradu.

1. Poimenovanje območja, kjer deluje rudnik, njegova lego na višini, v dolini, v grapi itd., razdalja od najbližje naselbine.

2. Starost rudnika, vrstni red prejšnjih lastnikov, kolikor nazaj jih je po listinah mogoče najti.

3. Geognostična podoba rudonosnega pogorja, navedba različnih rudnin, ki se pojavljajo.

4. Navedba načina pojavljanja rudnine, ali v slojih, v žilah; smerjenje in pad rudnih nahajališč, krovina in talnina itd.

5. Imena posameznih rogov, približno kako daleč segajo, smer, stanje ipd., jaški za izčrpavanje in prezračevanje, rovi za izvažanje rude iz jame.

6. Osebe v rudniku in v fužini po značaju in po številu. Ali prejemajo delavci samo gotovinsko ali ob tem tudi živež. V slednjem primeru navedba letno porabljene količine živil, tudi količina ovs, sena itd., ki se porabi za vprežne živali, ki jih potrebuje obrat.

7. Letna potreba po smodniku, svečah in drugih potrebščinah v rudniku; po oglju, lesu itd. v fužini.

8. Kje in kako se rude pražijo, talijo? Način dovoza k pečem, koliko odstotkov vsebuje, kateri so dodatki?

9. Kam se prodaja proizvod jame in fužin?

.../ Gradec, dne 15. julija 1842

Po najvišjem naročilu N[ijihove]. cesarske visokosti prevzvišenega gospoda nadvojvode Janeza G[eorg]. Göth, profesor na Joaneju.«

Odgovori obsegajo 14 strani (in kasneje dodan naslovni list); po razdelitvi vsebine na odstavke nekoliko odstopajo od vprašalnice (original v Štajerskem deželnem arhivu v Gradcu, kopije na Inštitutu za slovensko narodopisje ZRC SAZU):

»[GT 1, 475, obrazec] Göthova topografija / Rednik: 31 / Zvezek: 1001

[natipkano] Zagorska rudarska in talilniška družba na Kranjskem, pri Šoštanju

[[GT 1, 475.1, zgoraj dopisano z drugo roko: 9. Celjsko okrožje?, 3 Šoštanj]

Opis rudnikov svinca, cinka in premoga pri Šoštanju, Sevnici in Brestanici, ki pripadajo Rudarski družbi ob reki Savi v Zagorju na Kranjskem (Gewerkschaft am Saustromm za Sagor in Krain)

Pri Šoštanju

Trg Šoštanj z ljubkim gradom gospostva, ležečim na vzpetini, leži na severozahodnem vogalu lepe Šaleške doline, ki se [razteza] v dolžini 1 1/2 ure, namreč od starega gradu Šalek, kjer Paka vstopi s severovzhoda, se skozi to dolino vije severozahodno in 1/4 ure pod Šoštanjem nenadoma zavije južno, kjer si je skozi ožino med pogorjem prebila izliv v Savinjsko dolino. Potok Paka delno izvira na vznožju hribovja Pohorje, ob nalihv zelo hitro naraste, po ohranjenih sledovih je moral nekoč tukaj v Šaleški dolini ustvariti jezero, ki je imelo nekadaj izliv vzhodno pri Ekenštajnu, [GT 2, 475.1] kajti še zdaj bi bilo moč z nekaj truda dati potoku to smer.

§2 Pol ure zahodno od Šoštanja, ob novi Penški cesti, ki vodi po levem bregu

Pake, ali tam, kjer se ta nenadoma obrne na jug, je na zahodnem pobočju hribovja na gozdni parceli kmeta Gašperja Pušnika svinec vsebujoči rudnik cinka, ki ga je leta 1842 ponovno zagnal gospod rudar Jožef Atzl in se lahko za svoj nastanek sredi druge polovice 18. stoletja zahvali najvišjemu erarju [= državi], kot je razvidno iz protokola hvalevrednega okraja Šoštanj iz 12. novembra 1842.

§3 Od ceste, ki vodi ob levem bregu Pake, se hribovje dvigne pod kotom 35–40 stopinj do hiše Gašperja Pušnika, in na tem pobočju je do zdaj znanih pet ohranjenih ustij rovov, ki jih je zgradil najvišji erar; [GT 3, 475.1] najstarejši domačini pripovedujejo, da je rudnik deloval zelo živahno.

§4 Ruda, pridobljena tukaj in v dodatni razširitvi preko Pake, na posestvu kmeta Piroška [Pirečnika], se je vozila k talilnici, urejeni 1/2 ure vzhodno od Šoštanja, v občini Družmirje, in se stali; vendar rudnik, kar se tiče vsebnosti svinca – in tedaj uporabe cinka še niso poznali – ni dal nobenega donosa, zato so ga ponovno opustili.

§5 Kasneje naj bi ga znova zagnala gospod baron Adelstein in baron Gall, in iz istega razloga opustila, [1]825 in [1]826 je g[ospod] pl. Pinkenau iz Celovca napravil še en poskus, a je bil zaradi prenizke vsebnosti svinca ponovno opuščjen.

§6 Celotna poteza hribovja, od severa proti jugu pretrgana z mnogimi soteskami, [GT 4, 475.1] je sivi dolomit, poteka od zahoda proti vzhodu in se proti severu niža, apnenec se pogosteje menja s plastmi sivega dolomita, v katerih se pojavlja tudi sijajni premog in so zato mnogi tu rudarili, južneje so plasti apnenca bolj bituminozne in se pojavljajo mogočna ležišča zelenega kamna. Razširjenost proti zahodu in vzhodu je lahko zelo pomembna.

§7 V 4 do sedaj znanih, čeprav ne povsem pravilnih takšnih nahajališčih v bituminoznem apnencu temno sive barve, se pojavlja drobno premešana svinec vsebujoča kalamina (galmeja) tik pod krovino, nekoliko obogateno s svincom, debelina se spreminja od čevljev do več sežnjev in razširjenost oplemenitenja je bila do sedaj odkrita na 8–900 [kvadratnih] sežnjih [900 x 1,8962 = 3.235 m2].

§8 Tik pod Pušnikovo hišo izdajajo plemenita nahajališča v apnencu, v katera so stari [rudarji] izkopali svoje rove in jaške ter kar s površja v globino v 6 poglobitvah kopal kalamino v različnih smereh, sledeč plastem, ki so vsebovale več sledi svinca; [GT 5, 475.1] v razpokani kamnini jih je pestila velika količina vode, ki so jo želeli odstraniti z globokim rovom, ki se začne tik nad dolinskim dnom; zato so naredili sedanji Jožefov rov, ki se ne začneja več kot 2 sežnja višje [od dolinskega dna].

§9 Od površnja navznoter skozi vseh 30 sežnjev ne najdeš nobene sledi, nato se odklonijo zahodno in vzhodno in občrtajo nahajališče na vzhodni strani proti jugu, kjer je bila najdena več čevljev debela kalamina, dasi z nizko vsebnostjo svinca, isto je moč najti tudi na zahodnem delu; šele, če natančno opazuješ potek plasti hribovja na planem in v rudniku, ti mora postati jasno, da bi morali plemenite plasti iskati najprej še južneje, kajti oba podaljška jaškov za 50–70 sežnjev se niti ne sekata z nahajališčem niti ga nista dosegla; zatorej [GT 6, 475.1] bi se veljalo usmeriti na zahod, vzhodnega dela pa se ne dotikati.

§ 10 Uporabljajoč ta spoznanja, dobljena z nizkim in višjimi rovi, se je [rudarska] družba odločila, da rudarjenje kalamine uredi dobičkonosneje in pokrije [= izkoristi] izdajajoča najdišča cinka, kar se je pravkar zgodilo na več točkah na zahodnem podaljšku, ob tem smo se prepričali o rednem pojavljanju in ruda se zdaj pridobiva v dnevnem kopu.

§11 Pri pridobivanju rude, ki se mora največ izvajati z eksplozivnim prahom, se z ločevanjem oblikujejo 4 ločine:

1. tista, ki se na oko zdi svinčeva,

2. preperela,

3. bogata nepreperela in

4. srednje bogata ruda, že sortirana za phanje; dve srednji vrsti sta prepeljani v tozadavne talilnice cinka v Loke [pri Litiji] in Zagorje na Kranjskem, preostali dve vrsti pa sta tam [pri Šoštanju] predelani in sphani in zdrobljeno rudo potem pripeljejo semkaj. [GT 7, 475.1]

§12 Rudarska družba je zato za pripravo te rude najprej zaprosila za politično soglasje pri hvalevrednem okraju Šoštanj, nato za rudarsko koncesijo pri blagohotnem cesarsko kraljevem višjem rudarskem uradu in rudarskem sodišču v Leobnu, in jo dobilo za phalnico z 20 stopami, 2 tresalnima mizama in 2 drolbilnima valjema.

§ 13 Nasproti omenjenega Jožefovega rova, nekoliko severovzhodno, na desnem bregu Pake, se vanjo izliva potok Toplica, ki izvira eno uro severozahodneje pri tamkaj urejenem kopalšču in priteče do rudnika skozi dolino v velikem ovinku, na tem potoku je bil 120 sežnjev od njegovega izliva v Pako urejen jez z zapornicami in tako dobljen vodni padec 8 čevljev in 7 palcev, zraven je bila zgrajena phalnica, dolga 11 sežnjev ter široka 5 sežnjev in pol, v kateri je tudi stanovanje nadzornika z 2 sobama in kuhinjo.

§14 V tem rudniku izkopano in v phalnici pridobljeno [GT 8, 475.1] zdrobljeno rudo vozijo prevozniki s tamkajšnjega območja pogodbeno k talilnicam cinka v Loke [pri Litiji] in Zagorje.

§15 Obe talilnici cinka (Zinkhütten) sta pridobili koncesijo za 4 dvojne in 3 enostavne peči, od katerih sta dve že v pogonu, dve skoraj končani, eno pa so začeli graditi.

§16 Potreba po koncentrirani rudi je na eno peč mesečno 270–280 centov in ker se lahko pridobiva v dnevnem kopu, je surovina za to trajno zagotovljena; tako mora biti rudnik le zaseden, da lahko oskrbi žarilne peči z rudo.

§17 Osebe za delovanje treh peči za cink sestavljajo nadzornik, 4 rudarji kopači, 2 za odkrivanje povrhnje zemlje, 2 za prevažanje rude, 4 prebiralci rude in 5 mož pri dovozu, drobljenju in taljenju, skupaj 18 glav.

§18 Pri vseh cinkovih pečeh vrši nadzor en mojster, za vsako peč so nastavljeni: en delavec, ki skrbi za cevi in polnjenje, 2 talilca in 2 zadolžena za rudo, ki mora biti pričujoči ob dnevnem [GT 9, 475.1] polnjenju cevi ob 6. uri zjutraj.

§19 Vsi ljudje so mesečno plačani v gotovini in sami zadovoljujejo svoje potrebe v okolici.

§20 Potreba po eksplozivnem prahu lahko znaša 4–600 funtov na leto.[funt = okoli pol kile , torej skupaj 200–400 kg letno]

§21 Enostavna cinkova peč, izvedena po dosedanji gradnji, [ima] 29 cevi, dolgih 38 col in širokih 6 col notranje svetle mere, toplota se vodi skozi obok na 4 pražilne rešetke, kjer zajame vse cevi in tako sprazi [rudo].

§22 Praženje zdrobljene rude traja 48–50 ur, tako dolgo pa zato, ker ta galmeja [cinkova ruda] vsebuje do 36 % ogljikove kisline in 5 % žvepla.

§23 Vse cinkove in tudi svinčeve peči se segrevajo s premogom iz tukaj [v Zagorju] odloženih slojev, manjši odpadki pa se koksajo v posebni peči, kar se kot redukcijsko sredstvo doda praženim cinkovim rudam.

§24 Pridobljeni cink gre končno preko Ljubljane v Italijo. [GT 9, 475.1]

§25 V Šaleški dolini pri Šoštanju so tudi nahajališča premoga na vzhodu in severu. Kot že omenjeno, se severno [nahajališče] pojavlja v formaciji sivega dolomita in ker še ni popolnoma raziskano, ni mogoče ničesar z gotovostjo reči o njegovih značilnostih ali debelini.

§26 Pod trgov Velenje v ravnini pri Pesju in na desnem bregu Pake prihaja na dan 1 čevlj širok sloj premoga srednje kakovosti, ki bo tudi uporaben za morebitno praženje rud, rudnik ima tudi tukaj pravico izkoriščanja.

Reštanj

§27 Od kraja in okrožja Brestanica, ki leži na reki Savi na Spodnjem Štajerskem, severno do dolini 1 ura in kakšnih sto sežnjev zahodno od ruševine Reštanj se pojavlja izdatno premogovo nahajališče, za katerega ima tukajšnji rudnik pravico izkoriščanja.

[GT 11, 475.1] Smer tega sklada je tudi od zahoda proti vzhodu. ? do sedaj poznanih skladov je severno; ta pa nalega južno in severno na školjčni apnenec.

Premog je zelo dobre kakovosti, [sloj je] širok 6–8 sežnjev in se ga da dobro koksati, do zdaj ni bil namenjen za izkoriščanje v Zagorju, ker je prevoz predrag in so tukajšnji delavci vsi po vrsti dobro oskrbljeni z njim, šele pred kratkim časom so z njim izvedli poskuse v Sisku za vožnjo s parniki, ki ga lahko zelo dobro uporabljajo; potrebno bo še premagati težavo transporta do tja, kajti noben kapitan noče ničesar naložiti sredi ladijske vožnje od Zaloga [pri Ljubljani] do Siska.

Rudnik bi lahko s tem premogovnikom vsakoletno dostavil odjemalcem več tisoč [GT 12, 475.1] centov [premoga] za nizke cene, zato se premogovnik ureja z več globokimi rovi tako, da bi lahko ob velikih zahtevah takoj dobavili pomembno količino.

Ta za namen so tam zaposleni 1 vodja z 20 rudniškimi delavci, pot tja je vkopana in okoliški kmetje so zelo naklonjeni, da bi zaslužili s prevažanjem premoga.

Svinčev rudnik nedaleč od Sevnice pri Ledinah

Od Sevnice, med reko Savo in Marindolom na Spodnjem Štajerskem se širi od zahoda prihajajoče hribovje iz sivega dolomita, v katerem se nahajajo široki skladi problematičnega ?, ki sestoji iz kremenaste prsti, glinaste zemlje, železovega oksida z nekaj apnene zemlje in magnezijevega hidrata. Ti skladi so na nekaterih krajih deljeni v vse smeri; [GT 13, 475.1] v delilnih ploskvah, ki so pogosto eno linijo do 1–2 palca oddaljene druga od druge, so prostori, napolnjeni s svinčevim sijajnikom, čeprav so – po dosedanjih izkušnjah – prisotni le v nekaterih nahajališčih. To pojavljanje svinčevega sijajnika v drobnih sledih se razprostira po tem hribovju vse do površine in je za kopanja željnega rudarja toliko vabljivejši, ker se te sledi nadaljujejo v globino. Rudnik je tam napravil 6 poskusov in z njimi prekril hribovje od enega do drugega pobočja s 6 rovi, kljub temu pa še ni temeljiteje posegel v polje. Dva od teh rogov sta že dala več stotin centov rude in mnogo zdrobljene rude; ker pa jo je za izločanje dražje frakcije potrebno v redni predpripravi voziti na stope, je močnejši pogon [GT 14, 475.1] tega rudnika omejen s postavitvijo phalnice. Pridobljene rude so bile deloma z voli, deloma po vodi, po reki Savi, dostavljene v Zagorje in so bile zelo dobro predelane v tamkajšnjih plamenskih pečeh.

Uprava rudnika in talilnic v Zagorju, 18. september 1844

Salemič(?) / Upravnik rudnika in talilnic«

— — —

»Rudarska družba ob reki Savi v Zagorju« je bila ustanovljena leta 1842. Njen obratni kapital je bil razdeljen na 100 kuksov (rudarskih deležev) po 800 goldinarjev, polovico kuksov sta imela na začetku Jožef Atzl z ženo, nato sta jih prodala. Članstvo je bilo stalno, umrle člane so nadomeščali dediči: Jožef Habtmann, dediči dr. Jožefa Maurerja (Fridrich, Jožef, Emil, Julij, Edvard), dediči Henrika grofa Spaur iz Innsbrucka (Filip, Karl, Henrik), innsbruški odvetnik dr. Alfonz pl. Widmann, Edvard baron Sternbach. Družba je imela pravico pridobivati rudo na 328 ha, prodajala je premog, imela je steklarno, talilnico svinca in cinkarno, apnenice in stope za kremenčev pesek. Leta 1880 jo je prevzela Trboveljska premogokopna družba. Posest v Šaleški dolini je zagorska družba prodala že kmalu po sredini 19. stoletja.

Novi podatki, ki jih prinašajo odgovori na Göthove vprašalnice, so mdr.:

Da so sredi 19. stoletja v Šoštanju mislili, da so rudniki nastali sredi 18. stoletja, čeprav so vsaj iz 16. stoletja.

Da so rudo v dnevnem kopu pridobivali z odstreljevanjem z »eksplozivnim prahom«, ki so ga letno porabili več sto kilogramov.

Da so rudo vozili k talilnici pri Družmirju. Tam so talilnice (Schmelzhütte) napisane na prvi vojaški karti Notranje Avstrije (1784–1785). Iz »Splošnega provizorija zemljiškega davka« (1820) izvemo, da so talilne in pražilne lope stale na jugu občine Družmirje, blizu izliva potoka Velunja v Pako, na parceli v lasti Simona Obermüllerja (št. 112) in na delu gmajne (parc. št. 110); pripisali so, da ne talijo več. Simon Obermüller je moral biti šolan sposoben mož, saj je bil ob izdelavi dokumenta predstavnik Družmirja (Gemein Vorstähler) in edini med odborniki pismen – podpisal se je z lično izpisano pisavo in dodal vinjeto, drugi so se le podkrižali – bil je uradnik in oskrbnik (Amt = und Schätzmänn) gospostev Velenje ter Turn in Šalek. Umrl je kot vdovec in preužitkar na domu svojega rejca Janeza Herlička, po domače Camleka, v Prelogah, 21. 7. 1842, star 74 let, zaradi starostne oslabelosti. Novo je, da naj bi rudnik ponovno zagnala »baron Adelstein in baron Gall«. Do zdaj sta se kot Adelsteinova partnerja omenjala neidentificirani 'Sattner' (tako piše vitez Gadolla) in koroški svinčar Kompoš (po odgovorih Okrajne gosposke Šoštanj na Göthove vprašalnice, 1842, GT 413.4, točka 38). Franc Ksaver Gall baron Gallenstein je leta 1764 na dražbi kupil dvorec Gutenbüchel / Marof pri Šoštanju.

Na vemo točno, kdo je bil »pl. Pinkenau iz Celovca«: Janez Jurij Pirker pl. Pirkenau je 1740 kupil dvorec Ehrenbichl (6 km severno od Celovca), v bližini Kožentavre pri Borovljah (Strau bei Kirschentheuer) pa je imel tovarno svinčevega oksida (Bleiglättefabrik). Jožef pl. Pirkenau je z B. Sutingerjem iskal rudo na območju deželskega sodišča Hodiše (Keutschach) pri Plešerki (Plescherken).

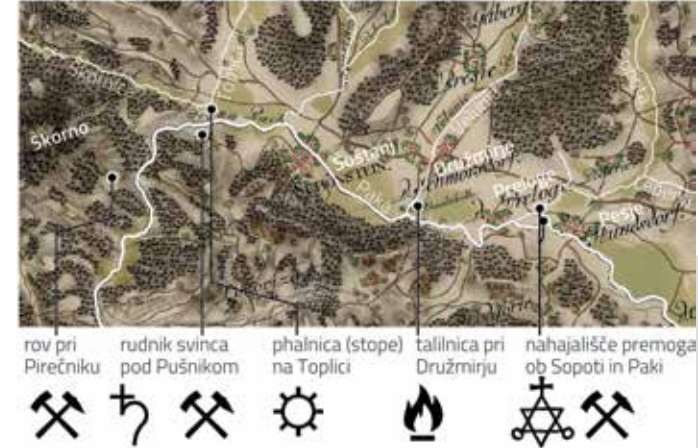
Izavimo za pravi namen izdelave najnižjega, Jožefovega rova: da bi z njim odvedli odvečno vodo z rudišča, ne za pridobivanje rude.

Izavimo za jez na potoku Toplica in ureditev phalnice ob njem ter da so pridobljeni cink prodajali v Italijo.

Omenjata se dve nahajališči premoga »pod trgov Velenje v ravnini pri Pesju in na desnem bregu Pake«: v rudarski knjigi (SI AS VA str. 453) sta kot rudnik premoga v lasti Zagorske družbe vpisana Velenjski rov (pod robom njive kmeta Valentina Vrabiča (Urogitz) iz Pesja, neposredno ob levem bregu potoka Lepena) ter Rov Marijinega vnebovzetja na travniku Andreja Hudovernika. Velenjski rov je bil severno od današnjega mosta preko iztoka Velenjskega jezera, drugi rov pa južneje, ob stari strugi Pake.

Viri dostopni pri avtorju.

1. vojaška karta, Notranja Avstrija, 1784–1785

Protoindustrijska krajina v Šaleški dolini sredi 19. stoletja

Oder

Karli Čretnik zablestel v monokomediji ob 60. obletnici svojega delovanja v Gledališču Velenje

Karli Čretnik, v najspostiljivejšem pomenu besede Starešina Gledališča Velenje, v letošnjem letu obeležuje častitljivo 60. obletnico svojega ustvarjanja na odrskih deskah. V šestih desetletjih je režiral 22 predstav, življenje vdihnil 44 najrazličnejšim likom, v skupno 526 izvedbah predstav si ga je ogledalo kar 72.229 gledalcev.

In ker Karli zmeraj pusti pečat, se je tudi ob svojem jubileju lotil velikega izziva – svetovno uspešne monokomedije Star fotr islandskega avtorja Bjarnija Haukurja Thorssona, ki so jo na oder postavili leta 2012 v SiTi teatru. Vlogo starega fotra je takrat odlično upodobil Janez Hočevar Rifle v režiji Jurija Zrneca. Predstava je v štirih letih dočkala 215 ponovitev in nasmejala kar 65.000 Slovencev. A da bo predstava uspešna, najbrž ni bilo nobenega dvoma, saj so v SiTi teatru že dve leti prej uprizorili Thorssonovo monokomedijo Fotr (o ljubezni med moškim in žensko in osvajanju, o testu nosečnosti z modrim rezultatom, ginekologu, hormonalni, požrešni ženi in njenem velikem trebuhu, o nepopisni sreči ob rojstvu otroka in neprespanih nočeh, utrujenosti, pokakanih vpenicah, dragih igračah in mulcu, ki si ga je kljub vsemu želel) z Ladom Bizovičarjem v glavi vlogi. Bila je pravi hit in je obletela vso Slovenijo.

Karli se je odločil, da se bo v predstavi Star foter režiral sam, ker je hotel lik interpretirati po svoje – ne toliko sarkastično (kot si je mogoče zamislil avtor), ampak tako, kot on sam notranje čuti dedija v sebi, ne kot tečno, temveč toplega človeka. V oddaji Dobro jutro na VTV je o predstavi povedal, da je bila prevedena in prirejena tako rekoč na kožo Janezu Hočevarju in da si je besedilo zato moral nekoliko prirediti. Tekst mu je bil že od začetka zelo všeč, vendar je med vajami ugotovil, da ga ni tako lahko igrati, ker gre dejansko za stand-up, kar mu ni bilo blizu, saj je zmeraj raje nastopal v dramaturško jasno zastavljenih predstavah. – »A v gledališču je treba poskusiti vse. To je bil zmeraj moj moto. Največji užitek je sam proces ustvarjanja predstave. Včasih ti uspe, včasih pa ne,« je še povedal.

No, zase moram reči, da mu je stoodstotno uspelo. Predstava ima odlično tempo, dobro grajene in

pointirane komične prigode, ki pa jih Karli poda suvereno avtentično, kot da so njegove lastne, z lahkotnostjo in modrim vpogledom. Predstava je nostalgijna, hkrati pa zabavna od začetka do konca. Med najboljšimi »forami«, če mi oprostite pogovorno besedo, so situacije, v katerih ima težave z očali. Večinoma s tem, da jih ne najde. – »Zbudim se in prvo iščem očala – aha! Na nočni omarici jasno vidim svojo protezo v kozarcu vode – pomeni, da jih imam gor in sem z njimi zaspal.« Ali pa (parafraziram): »Dnevnik ob sedmih. Penzionistična biološka ura! Vsi penzionisti takrat sedimo pred televizijo, brez tega pač ne gre. Iščem očala, da najdem daljinec. Iščem vsepovsod, živčen, a jih ne najdem. Kriva je zagotovo moja žena! Žene imajo občutek, da ustvarjamo nered in ga morajo pospraviti ... Bog ve, kam. V redu, z roko začnem tipati po mizi, bom že brez očal našel daljinca. Imam ga in prižgem televizor ... V tistem pa se začnejo bzzz – bzzz – bzzz spodaj odpirat in zapirat garažna vrata. To torej ne bo daljinec. Tipam naprej – našel!

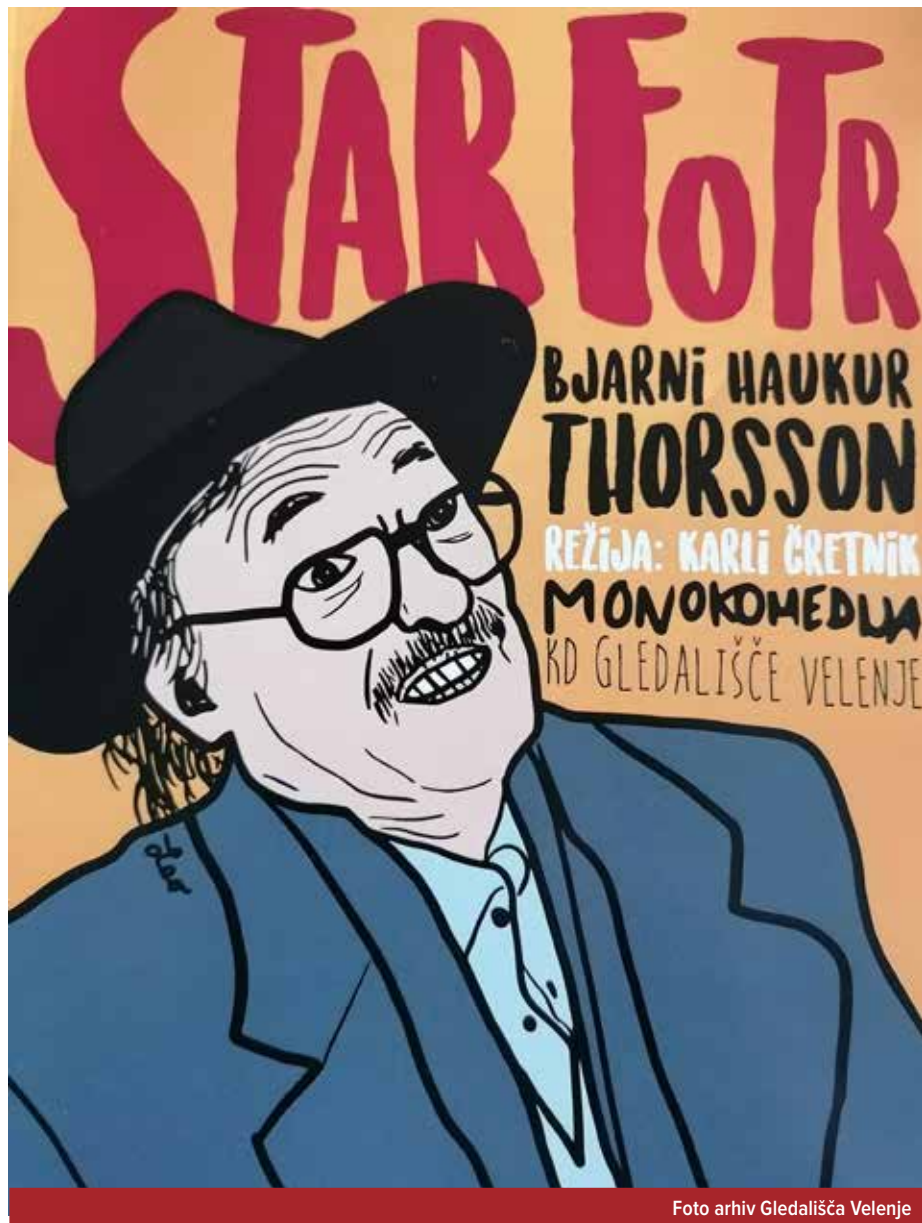

Foto arhiv Gledališča Velenje

ALICE ČOP

Pritisnem in daljinec se začne oglašati: 'Oprostite, klicana številka ne obstaja.' Pritisnem še enkrat in tokrat daljinec reče: 'Izvinite, ta broj ne postoji.' To tudi ne bo daljinec. Primem se živčen za glavo – in zatipam moje bifokalkle! Odlično! Dam jih na nos, najdem daljinca, prižgem televizor – in ujamem zaključno špico Dnevnika!« O izkušnjah z bifokalkami pove (in z odlično telesno komiko tudi pokaže), da se, ko jih dobiš, prvi teden počutiš kot Armstrong na Luni – tla vidiš pri kolenih. Kako je šele zabavno hoditi po stopnicah ...

A poleg tegob staranja, ki jih Karli povzame na humoren način v prigodah o kolonoskopiji, viagri, piskajočih umetnih kolkih na varnostnem pregledu na letališčih in drugih, se posveča predvsem družini. (Spet parafraziram) – »Življenje šiba kot raketa. Ko si star, čas ni več nobena dimenzija – vse mineva tako hitro. Zato, ko sem bil mlad, se mi je čas vlekel v neskončnost. Še posebej v službi.

In potem domov – in peljat otroke na violino, nogomet, risanje, How do you do, pa nazaj domov. Kot De Niro sem bil – Taksist, ja ... Komaj sem čakal, da otroci odrastejo in gredo od doma!« A, da te izjave sploh ne misli resno, vemo takoj, ko se z ljubeznijo začne spominjati utrinkov preteklosti iz njihovega otroštva. Vendar besedilo nima časa zdrsniti v samopomilovalen sentiment, ker sledi spomin na večer, ko je njegova hči Nina domov pripeljala svojega Luzerja (nalašč pači njegov priimek Luzur, ker ga več kot ne mara) in oznanila, da je z njim noseča. Medtem ko je njegova žena skakala kot nora in vriskala: »Babica bom, babica bom!« (– »Zakaj?! Saj Luzerju iz hlač gleda pol riti, nosi strgane majice in v nosu ima piercing!«) je on začutil ostro bolečino v prsih, mravljinčenje v levi roki in omotico – ob predstavi, da sta zdaj on in Luzer »zapečaten« skupaj za vedno, ga je skoraj kap. Ta nadvse zabavna rdeča nit »Luzer« se vije skozi vso predstavo vse do njenega konca, ko je star foter ponosen na vnuka Simona, ki je najlepši in najslajši otrok na svetu – njegov prvi vnuk. (Luzerju torej vse – delno! – oproščeno).

Karli si je za svojo izvedbo zaslužil kar buren aplavz. Predstava je primerna za vse starostne skupine.

V razgovoru v oddaji Dobro jutro na VTV je Karli povedal: »Poleg družine mi je gledališče res napolnilo življenje. Imel sem željo, voljo, energijo, da sem se mu vseskozi posvečal. Najprej, od leta 1963, kot igralec, ko so v Velenju ustanovili Mladinski oder in nas je bilo kar 40 članov. Kasneje pa kot vodja in režiser. A sedaj sem prišel do nekega mejnika, ko se stvari zaključijo. V športu pravijo, da moraš vedeti, kdaj končaš, ampak v športu je drugače, tam je odvisno od kondicije. No, tudi v gledališču je, seveda, ampak tukaj ti srce in duša povesta, kdaj je tisti čas. In jaz sem še s to monokomedijo želel obeležiti svojih 60 let v gledališču in to je neke vrste moje slovo. Čeprav bom seveda zmeraj s srcem in dušo v gledališču – če ne aktivno, pa kot obiskovalec.« Na vprašanje voditelja, katera vloga mu je bila najljubša, je odgovoril: »Med najljubše štejem vlogo Kvasa v Desetem bratu – saj je bila tudi moja mama ljubiteljska igralka in v Desetem bratu veliko let prej igrala Manico – to sta dva glavna lika. Mama je bila zelo vesela, da sem se podal po njenih stopinjah, in ko sem se učil tekst, se je prav spomnila na svojo vlogo. A bile so še mnoge lepe vloge. Vsake sem se lotil zelo resno, studiozno in iskal navdih v svojem življenju ali drugih, da jo oblikujem. Ko sem potem stal na odru in ko sem začutil vlogo, vam povem po pravici, ni floskula, da sem pozabil, da sem Karl.«

Ali je kdaj razmišljal, da bi se nehal ukvarjati z gledališčem? – »Srce in duša mi pravita ne, ampak marsikaj drugega mi pravi ja. Ko sem leta 2019 pripravil predstavo Zadnje lune Furia Bordona v režiji Romea Grebenška, sta mi veliko pomagala moja vnuka in mi napravila tudi gledališki list. Takrat sem vnuku Leu rekel, da je to moja zadnja predstava. Pa sem vseeno igral še naprej in vnuk mi je povedal: 'Dedi, ti si rekel, da je to zadnja predstava. Meni pa skoz govoriš, kar enkrat rečeš, tega se moraš držat ...' No, pa smo prišli do sem, hvala bogu.«

Prizna pa, da sta bila njegova sinova v otroštvu mogoče za kaj prikrajšana – za kakšno pravljico pred spanjem ... Meni, da mogoče ravno zaradi

tega niti eden od njiju ni bil nagnjen k temu, da bi se pridružil gledališču. – »In tudi moja pokojna draga žena Mira, s katero sva se mimogrede spoznala med nastankom predstave Srečni dnevi, kjer sva oba odigrala najini prvi vlogi – kar ima tudi lep simbolni pomen, je bila prikrajšana, ko so prišli otroci, ker smo imeli vaje zvečer. Ampak me je vse-skozi spodbujala. Sedaj me spodbujata vnuka. In sta mi veliko pomagala z urejanjem materialov, ko sem pripravil knjigo Talija Velenjska 1962–2022 ob 60-letnici Gledališča Velenje. 95 odstotkov materialov sem imel doma in je bilo treba vse obdelati in urediti na računalniku ...«

Karli je nastopal v več monokomedijah in sam pove, da tudi zaradi tega, ker se mu je poslabšal sluh in je potem na odru komunikacija s soigralci in tudi na vajah z režiserjem otežena. Omenila sem že Zadnje lune in Starega fotra, odlična je bila tudi monokomedija izpod peresa Milojke Bačovnik Komprej Poštar, ki jo je posvetila svojemu očetu, ki je s ponosom in veseljem, kot pravi sama, opravljal ta poklic. Uprizorjena je bila v Šoštanju leta 2012 v režiji Kajetana Čopa.

Za svoje delo je Karli Čretnik prejel številne nagrade, med njimi Napotnikovo, Kajuhovo in Linhartovo listino.

Zelo rad je kot mentor delal z mladimi – srednješolci, študenti, nekaj se jih je podalo na profesionalno gledališko pot, med njimi tudi Marko Mandič. Ta pa je Karliju ob njegovem jubileju v gledališki listu uprizoritve čestital: »V veliko čast, ponos in veselje mi je, da sem bil štiri leta član Odra mladih pri AGV, Amaterskem gledališču Velenje. Mentoriral in režiral nas je Karli Čretnik. To je bila moja prva Akademija. In Karli moj prvi profesor. Naš skrbni vodnik, ki nas je popeljal v labirinte gledališča, v njegove radosti in zakonitosti, na polje svobode in domišljije. In za nami še toliko drugih generacij. Karli je most in motor. Veliki povezovalac. Dragi Karli, najlepša hvala za vse! Moj poklon in še na mnoga aktivna leta!«

Foto arhiv Gledališča Velenje

Nejc Škorjanc, trenutni predsednik Kulturnega društva gledališče Velenje, je zapisal: »Ponosno lahko povem, da Karli obeležuje zelo častitljivo obletnico neprekinjenega delovanja, kar kaže na njegovo ogromno ljubezen do gledališča, odra in odrskega ustvarjanja. Če potegnem vzporednico s predstavo Star fotr, je Karli tudi naš, čisto pravi gledališki dedek oziroma star fotr, ki nas je ogromno naučil in nas spoznal s teatrom ter nas povezal. V imenu Gledališča Velenje se ti iskreno zahvaljujemo za vso voljo, delo in neizmerno ljubezen do našega gledališča. Hvala, Karli!«

Karli pa je za gledališki list povedal: »Gledališče je bilo, je in bo moj drugi dom, če ne drugače, pridem kot obiskovalec.

Zahvalil bi se vsem soigralkam, soigralcem, režiserjem, tehnikom, skratka vsem, ki so sodelovali pri ustvarjanju predstav v teh 60 letih. Predvsem pa moj poklon vsem gledalcem, ki so si ogledali predstave.

Posebej seveda hvala vsem mojim najdražjim za podporo. V začetku moji dragi Miri in kasneje, v težkih časih, sinovoma Mitju in Vasju ter snahama Jerneji in Mateji. Vnučkinji Pii in vnuku Leu pa posebej – da sem lahko doživel ne samo igro Star foter, temveč da doživljam njuno naklonjenost v svoje veselje, da sem res z veseljem in ponosom dedi – star fotr.«

Dragi Karli, tudi jaz ti iz srca čestitam! Gledališče Velenje; avtor: Bjarni Haukur Thorsson, prevod: Lija Pogačnik, priredba besedila in režija: Karli Čretnik, vodja predstave: Nejc Škorjanc, oblikovanje luči: Davorin Štorgelj, v predstavi so predvajani deli skladb Julia Iglesiasa, The Beatles, Davorja Radolfija in Franka Sinatre, nastopa: Karli Čretnik.

Gledališki list k predstavi je oblikovala Pia Rihtarič. Naslovni portret Karlija Čretnika po fotografiji je delo njegovega vnuka Lea Čretnika. (Predstava ogledana 17. 10. 2023 v mali dvorani Doma kulture Velenje.)

Vila Mayer

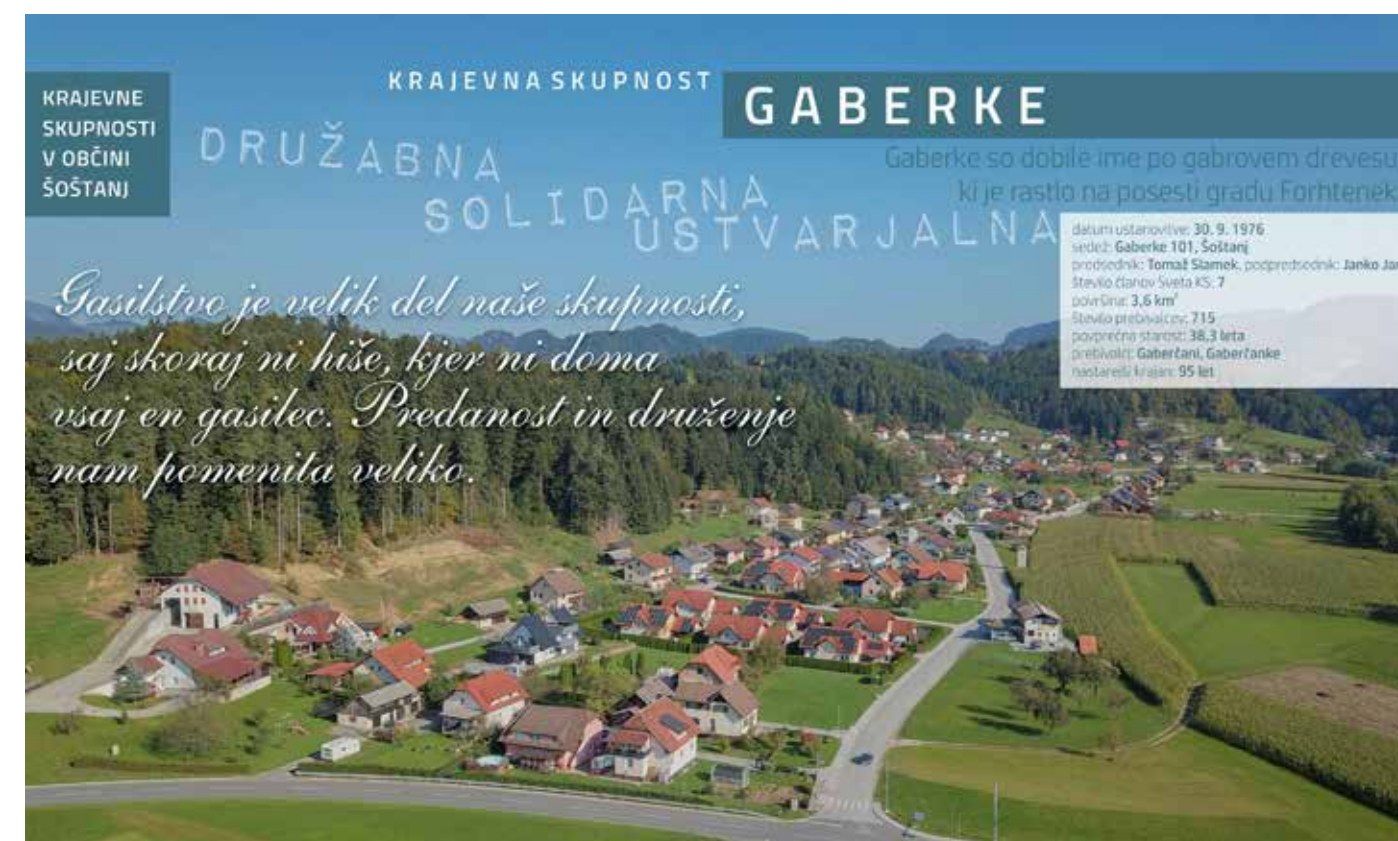
Devet krajevnih skupnosti občine Šoštanj

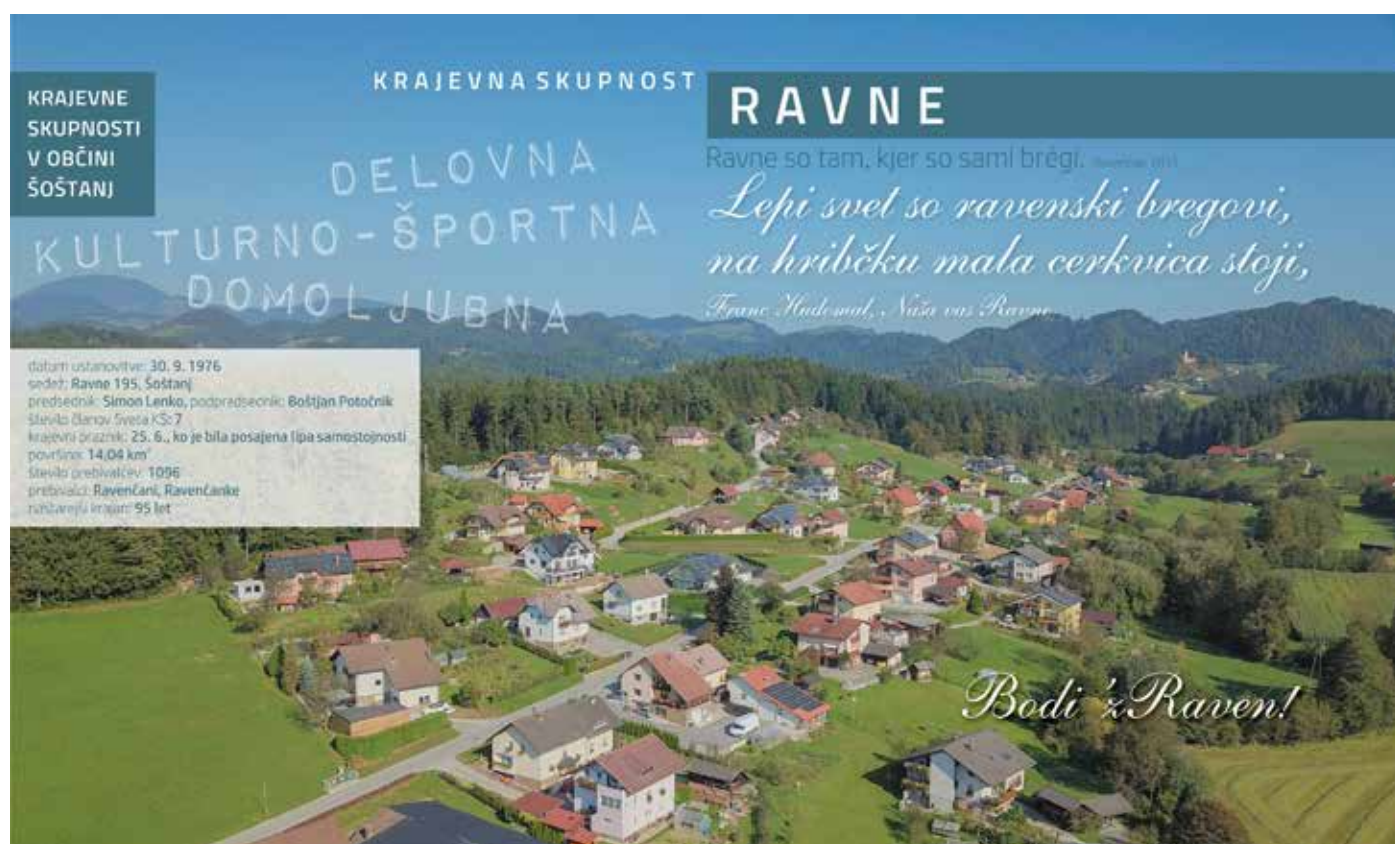
V sredo, 18. oktobra, je na Trgu svobode v Šoštanju potekalo odprtje nove plakatne razstave z naslovom Devet krajevnih skupnosti občine Šoštanj. Razstavo je zasnovala in pripravila **Špela Poles iz Vile Mayer**, na pobudo **Mateja Skornška**, člana Sveta Občine Šoštanj in predsednika KS Skorno – Florjan. Zbrane je nagovoril in razstavo odprl župan **Boris Goličnik**. Vsak od predsednikov oz. predstavnikov posameznih krajevnih skupnosti je predstavil svoj kraj in izpostavil ključne posebnosti. V kulturnem programu sta sodelovala mlada pevka **Ajda Skornšek – Aysi** in vsestranski umetnik **Denis Trap**. Dogodek je povezovala **Andreja Petrovič**.

Občina Šoštanj ima **devet krajevnih skupnosti**, ki so določene v 3. členu Statuta Občine Šoštanj: Zaradi zadovoljevanja določenih skupnih potreb, ki se nanašajo na interese prebivalcev ožjih delov občine, so v občini ustanovljene naslednje krajevne skupnosti: **Bele Vode, Gaberke, Lokovica, Ravne, Skorno – Florjan, Šoštanj, Topolšica, Zavodnje in Šentvid**.

Na plakatni razstavi so krajevne skupnosti predstavljene s fotografijami, ki jih je posnel **Aleksander Kavčnik**. Za vsako krajevno skupnost so nanizani nekateri zanimivi statistični podatki ter podatki iz javnih in uradnih evidenc. Vključeni so poetični opisi, kako krajani vidijo svoje skupnosti, in izjave, kako jih vidijo drugi, ki obiščejo te kraje. Predstavljene so evidentirane naravne vrednote in bogata kulturna dediščina, družbene in društvene dejavnosti ter pestro dogajanje v vsaki krajevni skupnosti skozi vse leto.

Razstava bo na Trgu svobode na ogled predvidoma do adventa, vseskozi pa na spletni strani Vile Mayer. Predstavljamo jo tudi v Listu.

Dvanajstdnevna razstava rokodelstva v Vili Mayer v Šoštanju, 25. 9.–6. 10. 2023

Člani komisije za tehnično kulturo pri ŠPZDU smo si v svoj načrt dela zapisali, da bomo vsako leto v Dnevih medgeneracijskega sožitja izpeljali večdnevno razstavo v drugem kraju naše pokrajinske zveze.

Leta 2021 je bila v avli MO Velenje, lani v Vili Bianci, letos smo jo postavili v Vili Mayer v Šoštanju. Sodeluje 10 skupin: DU Velenje, Slavko Ahac, DU državnih in občinskih organov MO Velenje, Občine Šoštanj in Občine Šmartno ob Paki, DU Šoštanj, KUD Harmonija Šoštanj, DU Ravne pri Šoštanju, DU Šentilj, Šentilj pri Velenju, DU Vinska Gora, Društvo zeliščarjev Velenje, Mladi iz Vinske Gore s projektom HMELJ.

Odpriete razstave so obogatili: Mešani pevski zbor DU Šoštanj pod vodstvom korepetitorja **Ivana Matka**, **Teo Škoflek** – violončelo in **Teodor Torbica** – harmonika, učenca glasbene šole Velenje, podružnica Šoštanj, z mentoricama **Jerico Žgeč** in **Mojco Volavšek** ter harmonikar **Franc Skornšek**. V nagovorih so izražale zadovoljstvo gospa **Zdenka Berlot**, podpredsednica ŠPZDU, gospa **Darinka Mravljak**, podžupanja MO Velenje, in **Špela Poles**, zaposlena v Vili Mayer. Prireditve sem vodila **Anica Drev**.

V organizaciji prireditve sta sodelovali **Zdenka Uršnik** in **Zofija Šuligoj**. Pristrčna hvala rokodelcem in rokodelkam za vložen trud pri pripravi razstave, hvala vsem sodelujočim v uvodu odprta in srčna hvala Špeli Poles za res tople sprejem! Obiskovalci ste nam dali potrditev, da delamo prav. Hvala, da ste nas z obiskom vzpodbudili k nadaljnjim aktivnostim!

Hvala vsem za sodelovanje in lepo preživeti dopoldan!

ANICA DREV

Občina Šoštanj

Besedo besedi
39. SLOVENSKI KNJIŽNI SEJEM

POZIV

39. Slovenski knjižni sejem, ki bo potekal od 21. do 26. novembra 2023 na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani, se bo odvijal pod sloganom **Besedo besedi**.

Osrednja osebnost sejma bo **pesnik Karel Destovnik - Kajuh**.

Mesto v gosteh je **ŠOŠTANJ**.

PREDLAGAJTE.

Kiparstvo

50 let Male Napotnikove kiparske kolonije – Zavodnje 2023

Kot je bilo pred nedavnim slišati, se je jubilejna Mala Napotnikova kolonija ustvarjanja kipov iz lesa, ki ima začetke v kraju slavnega slovenskega kiparja Ivana Napotnika, spet vrnila v Zavodnje.

Tu in drugod v Šaleški dolini je doslej ustvarjalo na stotine nadarjenih učenk in učencev, ki so svojo vnemo v iskanju znanja s tega področja uveljavljali v prostem času, izven šolskih terminov in urnikov. Z njimi je sodelovalo na desetine

izjemnih pedagogov, umetnikov kiparjev in pedagoških vodij, ki so usmerjali mlade talente v tehnično-umetniško ustvarjalno delo in jim tako omogočali odkrivati ta lepi svet, povezan z naravo, okoljem in kulturno dediščino. Po dvodnevem ustvarjanju mladih talentov, učencev iz osnovnih šol Šaleške doline in Šmartnega ob Paki ter letos prvič dijakov Umetniške gimnazije Velenje so ob praznični slovesnosti in z razglasitvijo najuspešnejših mladih »umetnikov« za svoja dela spregovorili gostje: **Zdenko Gorišek**, predsednik, in **Bojana Špegel**, sekretarka (Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje – MZPM), umetnostna zgodovinarica in likovna kritičarka **Milena Koren Božiček** pa je podala daljšo analizo kot podlago za polstoletno ustvarjalno zgodovinsko-pedagoško izobraževanje na osnovi življenja in del slavnega kiparja **Ivana Napotnika**, ter župan Občine Šoštanj **Boris Goličnik**. Za javnost je nagovoril prisotne ustvarjalce, mentorje in

goste dolgoletni mentor kolonije, profesor likovne vzgoje **Tone Skok**. Prav slednji je ves navdušen nad polstoletnim vztrajanjem prideditelja MZPM in mentorskega zbora učiteljev izpostavil pomembno poslanstvo in trdo delo vodstva medobčinske zveze, ki je vsa ta desetletja dajala energijo in nove izzive mladim in sodelujočim šolam, da se tradicija ni prekinila. Še več, krepila se je in dosegla zavidljive rezultate.

Pri organizaciji in izvedbi so MZPM pomagali Občini Šoštanj in Šmartno ob Paki ter MO Velenje, letos pa tudi Krajevna skupnost Zavodnje. Vse kolonije (kiparske delavnice na prostem v različnih ustvarjalnih okoljih in raznolikih ambientih) so delovale tudi v spomin na življenje in delo Ivana Napotnika. Zadnjega septembrskega dne, ko se je iztekla dvodnevna letošnja kolonija v okolju krajevnega doma Zavodnje, so tako na posvetu mentorjev in koordinatorjev spregovorili o pomenu začetkov, ohranjeni tradiciji in vrednotah tovrstnega učenja in motivacije mladih, ki jim, vsaj nekaterim, takšna praksa pokaže nove poti v šolanju, študiju in življenju. Umetnostna zgodovinarica in likovna kritičarka **Milena Koren Božiček** je namenila spominu na domačina Ivana Napotnika daljšo raziskavo in pomen njegove ustvarjalnosti za prostor Šoštanja, Šaleške doline in širše. A so se vsi sogovorniki ozirali nazaj tudi v zelo praktičnem smislu in se spomnili začetkov in delovanja, ves čas v okviru Medobčinske zveze prijateljev mladine Velenje. Največ ustvarjalnih delavnic je potekalo prav v Zavodnjah, a tudi pri Vili Mayer, na Trgu svobode v Šoštanju ter pri Vili Mojca in v Sončnem parku v Velenju, da bi ob tako imenitnem jubileju Ivana Napotnika (r. dec. 1888) spet upodabljali in postavili dnevno razstavo v slikovitem rojstnem kraju ob 135-letnici rojstva slovečega domačina. Tokrat je poleg vseh sodelujočih osnovnih šol prvič sodelovala tudi skupina dijakov Umetniške gimnazije iz Velenja. Ob zaključkih jubilejnih kolonij so se aktivno družili in sodelovali pri delu učencev in dijakov tudi številni sedanji in nekdanji pedagoški mentorji, med njimi: Peter Matko, Lidija Novak, Danica Arzenšek, Boris Oblišar, Jelka Repenšek, Breda Tekavec, pokojni Robi Klančnik, Marjeta Valc, Alenka Venišnik, Robert Klančnik in Mia Žagar.

Anton Skok, vodja 50. Napotnikove kiparske kolonije v Zavodnjah:

50 let male Napotnikove kiparske kolonije je nekaj izrednega, posebnega, ne samo v domačem okolju, temveč tudi v državnem in širšem prostoru. Takšnega načina ustvarjanja otrok v kiparstvu drugje v Sloveniji ni. In da se kakšna stvar obdrži 50 let, pomeni, da je dobra, kvalitetna, izobražuje ter da jo okolje, v katerem se ustvarja, tudi sprejema. Občutki? Sam sem v koloniji začel sodelovati kot učitelj mentor

JOŽE MIKLAVC

osnovnošolcem pred 45 leti, občutki so prekrasni. Vesel sem, da so se nam pri ustvarjanju pridružili tudi dijaki in dijakinje velenjske gimnazije – likovne smeri, ki v okviru kolonije izpolnjujejo svoj redni program.

Če se ozrem nazaj na začetek, vidim napredek. Ostala je tradicija, kiparjenje v les po izročilu kiparja Ivana Napotnika, domačina iz Zavodnej, likovni pedagogi in strokovnjaki s tega področja pa so dodali noto razvoja in inovativnosti. Inštalacije, konstruktivne gradnje, prostorske predstavitve. Vse to je kiparstvo. Če pridete pogledat, kaj vse nastane v le dveh dneh, ostane brez besed. Prizor vas sili k razmišljanju, česa vse so sposobni otroci in mladi in kaj vse bi še lahko nastalo, če bi šolski sistem namenil več časa in prostora ustvarjalnosti in sreči. Ko vidite otroke pri ustvarjanju, kako so srečni, sproščeni, tedaj razumete, kaj bi šola v smislu izobraževanja lahko pridobila.

Mala Napotnikova kolonija je tudi ena redkih, pri kateri pride do izmenjave izkušenj in mnenj mentorjev, ki se drug od drugega učijo, se strokovno izpolnjujejo in s tem rastejo. S kolegico, ki že dolga leta sodelujeva v projektu, sva se ravno pogovarjala, kako smo začeli, kakšne materiale smo uporabljali, kakšna orodja in materiale ter pristope pa uporabljamo danes. Nove, moderne, inovativne.

Nastali izdelki so in še bodo razstavljeni. Razstava se najprej seli v Knjižnico Šoštanj, kjer bo stala šest mesecev, potem v Knjižnico Velenje. Nato izberemo 3 izdelke za arhiv Zveze prijateljev mladine, ostali izdelki pa postanejo razstavniki eksponati šol.

Pohvaliti želim strokovne delavce medobčinske Zveze prijateljev mladine, ki s srcem, ne samo s pridnostjo, taka stvar rabi dušo, ker je to delo z otroki, znajo pristopiti in jo tudi realizirati. Vsi mentorji, tako amaterski kiparji kot akademski umetniki, si tega srečanja želijo. Popotnica mladim ustvarjalcem in mentorjem naj bo v smeri trendov dodatnega izobraževanja, spoštovanja tradicije, sprejemanja izkušenj starejših in izkušenih mojstrov in naj jih prenašajo na mlajše generacije. Naj usmerjajo mlado generacijo, da bodo znali vrednotiti in ceniti stvari, ki izhajajo iz njihovega okolja.

O izkušnjah na teh delavnicah smo ob zaključku letošnje kolonije vprašali tudi Šoštanjčana, znanega kiparja v lesu, ki je svojo mentorsko poslanstvo in lastne dosežke delil tako z vodstvi mnogih prireditev kot z učenci in nazadnje z dijaki gimnazije Francem Ravnjakom. Odstrl nam je novo dimenzijo in vrednote te maratonske polstoletne kolonije, ki je po svoje fenomen tudi v evropski praksi.

Franc Ravnjak, Šoštanj – Zavodnje:

Na kiparskih delavnicah, skupaj s temi v Zavodnjah, sem bil prisoten 45 let. Ob zaključku 50. Male Napotnikove kolonije pa menim, da ob tem raste umetnik sam, sam se uči, uči mlade in pridobi otroške ideje. Vsaj sam tako dojemam to mentorsko sodelovanje, to doživljanje mladostnega ustvarjanja. O mestu kiparja, oz. mojem doživljanju tega kulturnega ustvarjanja v naši dolini, pa, da je kiparstvo težje kot nekatere druge umetniške vrste. Zahteva poznavanje lesa, posebna orodja, dolgočasno

pridobivanje izkušenj, vztrajnost in kot vsaka umetnost tudi nadarjenost. Sam ustvarjam kip daljši čas, tudi ves mesec ali še daljši čas. Včasih hkrati dodelujem tudi po več, morda deset nastavljenih kipov, ko pride pravi trenutek, se lahko delo hitro zaključuje. Pač stvar vzgiba, zorenja ideje in energije, ki usmerja kiparjevo dleto, ko sledi izvornim podobam oz. svoji domišljiji. Kakovost del se povečuje ... Letos tudi starejši učenci, letos predvsem iz višjih razredov in iz gimnazije, zato se vidi tudi kakovost in vrednost kiparskega ustvarjanja. Vsak ne more biti kipar, so pa med njimi tudi takšni, ki se zanimajo in imajo veselje in talent. Na splošno pa: vsako delo je takšno, kot ga razumeš, vesel sem, da smo spet tu v Zavodnjah, tu smo začeli. Domačini so veseli in jim dogodek veliko pomeni. Ta ambient je nekaj posebnega, tu se tudi meni dogaja, inspiracija je velika.

Kako bi predstavil sebe kot del te šole ustvarjanja kiparske umetnosti?

Koliko del v moji kiparski karieri?! Preko 1000! V Galeriji Kajuh v Šoštanju je 350 kipov, v Lokovici imam še en prostor, depo s svojimi stvaritvami, izdelki, materiali, orodji, polizdelki, idejami. Tam je polno mojih zamisli, ja, tudi neuresničenih. In tam je tudi velik, lep del mojega življenja, tesno povezan s Šoštanjem, mojim someščani in v vsakem kotu tega kraja, občine vidim nove možnosti in poti do ustvarjanja. A vem, zavedam se, da teče voda, potok, reka Paka, teče čas in jaz s časom vred. A čutim, vidim svojo sled in le veseli me, da me mladi radi sprejmejo medse, da mi stroka in šola še zaupa, da dleto, svedri in bati še sledijo mojim predstavam in prosti fantaziji. Ob tem iščem, najdem mir in si osvobodim duha. S tem izpolnjujem sebe in upam, da tudi nekatere, mnoge?? Druge!

Organizatorji in pedagoški mentorji jubilejne 50. Napotnikove kiparske kolonije Zavodnje 2023

Foto Jože Miklavc

Kiparski krožek z mentorico OŠ Bratov letonje Šmartno ob Paki ob svojem delu

Foto Jože Miklavc

Nagrajeno skulpturo sta učenca sestavljala po delih.

Foto Jože Miklavc

Kipar mentor Franc Ravnjak že 45 let zvesti sodelavec otroške kiparske kolonije tudi ob jubilejni 50. prireditvi

Foto Jože Miklavc

50. Mala Napotnikova kiparska kolonija

Akademski kipar Ivan Napotnik je že pet desetletij vzornik in navdih mladim kiparjem. Na Malih Napotnikovih kiparskih kolonijah, ki jih organizira Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje, zvoki dlet in kladiv od leta 1974 do danes neprekinjeno puščajo domišljajske, umetniške sledi v lesu.

Zbirka doslej nastalih del je ne le zavidanja vredna, temveč tudi edinstvena v svetu in doma. Gre namreč za dela, ki jih vsa leta ustvarjajo osnovnošolci, zadnja leta pa tudi dijaki. Letos so mladi kiparji pod vodstvom svojih likovnih pedagogov in mentorjev ponovno ustvarjali v idilični vasici Zavodnje nad Šoštanjem, kjer se je zgodba tudi začela in kjer je potekalo največ kiparskih kolonij doslej. Njeno edinstvenost je letos s plaketo nagradila tudi Mestna občina Velenje. V petih desetletjih ustvarjenim vsaj 600 umetniškimi delom mladih kiparjev so letos dodali še 25 izdelkov, ki se združujejo v 18 zaključenih kiparskih del na prosto temo, saj so nekatere skulpture sestavljene iz več kosov. Sodelovali so učenci osmih osnovnih šol iz Šaleške doline, šestih iz MO Velenje ter osnovnih šol iz Šoštanja in Šmartnega ob Paki. Pridružili so se jim dijaki 3. letnika Gimnazije Velenje – umetniška smer. Pri delu so ekipam pomagali tudi Šaleški likovnik Franc Ravnjak, dolgoletna mentorica Danica Arzenšek, akademski kipar Anže Sever in mentor letošnje kolonije Tone Skok. Ti so na koncu ocenili letos nastala dela in izbrali tri, ki bodo obogatila stalno zbirko v Vili Rožle. Komisija je izbrala delo »Tirotum«, ki so ga izdelali učenci OŠ

Šalek pod vodstvom likovnega pedagoga **Boriša Oblišarja**, delo »Gospa les in gospod les«, ki so ga izdelali učenci OŠ Gustava Šiliha Velenje pod vodstvom likovne pedagoginje **Jume Valenčak** ter delo »Totem bajeslovnih bitij«, ki so

ga izdelali učenci OŠ Gorica pod vodstvom likovne pedagoginje **Tanje Jakopin**. Vsa letos nastala dela so na ogled v Mestni knjižnici Šoštanj do konca meseca decembra.

BOJANA ŠPEGEL

Foto arhiv MZPM Velenje

Foto arhiv MZPM Velenje

Cerkev

Bogoslužna oznanila november 2023

SREDA, 1. NOVEMBRA, SV. MAŠE NA PRAZNIK VSEH SVETIH

Šoštanjska župnijska cerkev ob 8.30
Bele Vode ob 10.00 z molitvijo na pokopališču
Zavodnje ob 10.00 in 14.00 z molitvijo na pokopališču
Podkraj ob 14.00 z molitvijo na pokopališču
Šoštanjska mestna cerkev ob 18.00 molitev rožnega venca

ČETRTEK, 2. NOVEMBRA, SV. MAŠE NA PRAZNIK SPOMINA VSEH VERNIH RAJNIH

Šoštanjska mestna cerkev ob 7.00
Šoštanjska župnijska cerkev ob 18.00
Bele Vode ob 8.30 z molitvijo na pokopališču
Zavodnje ob 10.00 z molitvijo na pokopališču

NEDELJA, 5. NOVEMBRA, SV. MAŠE NA 31. NEDELJO MED LETOM – ZAHVALNA NEDELJA

Šoštanjska župnijska cerkev ob 7.00, 8.30 in 11.30
Šoštanjska mestna cerkev ob 18.00
Bele Vode ob 8.30 | Zavodnje ob 10.00
Topolšica ob 10.00 | Gaberke ob 11.15

NEDELJA, 12. NOVEMBRA, SV. MAŠE NA 32. NEDELJO MED LETOM

Šoštanjska župnijska cerkev ob 7.00, 8.30 in 11.30
Šoštanjska mestna cerkev ob 18.00
Bele Vode ob 8.30
Zavodnje ob 10.00
Ravne – zahvalna nedelja ob 10.30

NEDELJA, 19. NOVEMBRA, SV. MAŠE NA 33. NEDELJO MED LETOM

Šoštanjska župnijska cerkev ob 7.00, 8.30, 11.30 in 15.00 (Vera in Luč)
Šoštanjska mestna cerkev ob 18.00
Bele Vode ob 8.30
Zavodnje ob 10.30
Sv. Florjan – zahvalna nedelja ob 10.30

NEDELJA, 26. NOVEMBRA, SV. MAŠE NA NEDELJO KRISTUSA, KRALJA VESOLJSTVA

Šoštanjska župnijska cerkev ob 7.00, 8.30 in 11.30
Šoštanjska mestna cerkev ob 18.00
Bele Vode ob 8.30 | Zavodnje ob 10.00

Sv. maši v domu Zimzelen: torek, 7. in 21. novembra, ob 19.00

Knjižnica

Razstava Vrta Šoštanj

– enota Urška Topolšica in enota Mojca Gaberke

MUZEJ
USNJARSTVA NA
SLOVENSKEM

muzej
VELENJE

Vabimo vas na 6. simpozij o kulturni dediščini s področja usnjarstva

Usnjarstvo na Slovenskem,

ki bo v

Muzeju usnjarstva na Slovenskem v Šoštanju

v ponedeljek, 13. novembra 2023, ob 9. uri,

odprte razstave

Prva normalnotirna električna akumulatorska lokomotiva na Slovenskem

in

Srečanje usnjarjev 2023.

Mestna knjižnica Šoštanj – november 2023

KNJIŽNI SEJEM | PONEDELJEK, 6. 11., 10.00–18.00

Za vse ljubitelje starih knjig, sejem rabljenih knjig, prvi ponedeljek v mesecu.

Poleg podarjenih knjig prodajamo tudi knjige, ki so odslužile svojo nalogo v naši knjižnici, z namenom, da najdejo pot med ljudi in tako polepšajo dan strastnim bralcem in zbirateljem.

RAZSTAVE

PIKA NOGAVIČKA: ILUSTRACIJE TITE JENKO

Razstava ilustracij Tite Jenko, ki krasijo prav posebno izdajo knjige o Piki Nogavički, in sicer v lahkem branju. V sodelovanju s CVIU Velenje.

50. MALA NAPOTNIKOVA KIPARSKA KOLONIJA

Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje je na pragu jeseni pripravila 50. Malo Napotnikovo kiparsko kolonijo. Z njo ohranjajo spomin na akademskega kiparja Ivana Napotnika, vsako leto pa z najboljšimi deli obogatijo tudi stalno zbirko, ki je na ogled v Vili Rožle. Letošnjih 25 izdelkov osnovnošolcev in srednješolcev bo v Mestni knjižnici Šoštanj na ogled do konca meseca decembra.

PISANA JESEN, NOVEMBER

Na razstavi bodo razstavljene risbice, ki so jih ustvarili otroci iz enote Urška – Topolšica ter enota Mojca – Gaberke.

POTOPIS | OLIVER TIČ – OLI WALKER: PEŠ OD ARGENTINE DO ALJASKE | TOREK, 14. 11., OB 18.30

Oliver si je za raziskovanje sveta izbral hojo, zato se ga je prijel vzdevek Oli Walker. Leta 2018 se je odpravil peš po najboljši cesti na svetu, znani kot Panameriška cesta. Pot ga je vodila preko dveh celin in 15 držav. Na poti, sredi ničesar, kjer ni ne trgovin ne ljudi ne signala, pa se mu je pridružila še psička Carlitos, ki jo je nato posvojil.

ŠALEŠKI RAZGLEDI V ŽIVO | DAVID VIDMAR ČERU: NA OBROBJU NAPOLEONOVE ILIRIJE: ŠALEŠKA DOLINA IN CELJSKO OKROŽJE V ČASU FRANCOSE REVOLUCIJE IN NAPOLEONOVH VOJN

TOREK, 21. 11., OB 18.30

Šaleška dolina je v času francoskih vojn doživela velike spremembe, ki so predrugačile dolinski vsakdan in prispevale k pomembnejšim spremembam družbene mentalitete, gospodarskega blagostanja in demografske podobe. Predstavljeno bo, da je kaotično tridesetletje od padca Bastilje (1789) in do Ljubljanskega kongresa (1821) čas, ki je dal dolini oziroma njenim večjim središčem tisto osnovo, ki je v kasnejših desetletjih omogočila postopno industrializacijo in prelevitev tega območja v regionalno središče.

DAN SPLOŠNIH KNJIŽNIC | PONEDELJEK, 20. 11., 10.00–18.00

20. novembra praznujemo vse slovenske splošne knjižnice. V ponedeljek, 20. novembra, novim članom poklanjamo brezplačni pis.

KAJUHOV VEČER: JAVNA BRALNA VAJA KAJUHOVE DRAME MATI | TOREK, 28. 11., OB 18.30

V letu, ki je posvečeno spominu na našega rojaka, pesnika, partizana in narodnega heroja Karla Destovnika - Kajuha, po vsej Sloveniji potekajo številne prireditve. Knjižnica Velenje temu namenja še posebno pozornost. Naslednja epizoda tega obsežnega spominskega projekta bo uprizoritev edine Kajuhove drame z naslovom Mati v obliki javne bralne vaje. Dramo, ki je pred kratkim izšla v knjigi z naslovom Kajuh v prozi avtorja Dušana M. Pirca v zbirki Kajuh 100, bodo na ta zanimiv način predstavili člani Gledališča Velenje.

BRALNI PAKET | PRIVOŠČITE SI ... ČAS ZA KNJIGO

Čas se ustavi v družbi dobre knjige, zato se pustite presenetiti in si postrezite s paketom treh romanov po izboru vaše knjižničarke ali knjižničarja. Verjamemo, da vam bo ta način olajšal varno izposojanje knjig in vas zazibal v pisane jesenske dni.

PRIREDITVE ZA OTROKE IN MLADINO

PRAVLJIČNA JOGA | ČETRTEK, 16. 11., OB 17.00

Ob poslušanju zgodbe bomo otroke popeljali v svet jogijskih položajev (asan). Postali bodo lahko hrabri junaki, pogumni levi, zviti krokodili, lahkotni vetrovi ali pa prikupni kraljeviči in princeske.

Pravljica joga je namenjena otrokom, starejšim od treh let. Z vami bo Nina Časl.

ČETRTOVA PETA | ČETRTEK, 9. 11., OB 17.00

Ustvarjalnica za otroke in starše s Tjašo Rezman.

Dogodek prireja Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje – Vila Rožle.

Delavnica je primerna za otroke od 4. leta starosti dalje.

PRAVLJIČNA MEDITACIJA ZA OTROKE Z JANJO IN MEDVEDKOM TAPKOM | ČETRTEK, 23. 11., OB 17.00

Sproščanje s pravljico meditacijo in tapkanje, pri katerem se bodo otroci »polnili« s pozitivno in ustvarjalno energijo. Otroci se zelo hitro odzovejo na tapkanje, kadar pri tapkanju uporabimo medvedka ali kako drugo igračko. Na ta način otroci prenesejo vse svoje težave na igračko in se lažje znebijo težav.

Ura pravljic je namenjena otrokom, starejšim od treh let. Z vami bo Janja Rednjak.

BOŽIČEK ZA EN DAN ALI MAJHNA ŠKATLA ZA VELIK NASMEH

OD 8. 11. DO 28. 11. 2023, KNJIŽNICE VELENJE, ŠOŠTANJ IN ŠMARTNO OB PAKI

Postani Božiček in obdari otroka! Izdelaj majhno škatlo za VELIK nasmeh. Kaj še čakaš? Akcija ... Poišči staro škatlo za čevlje ... okrasijo jo ... napolni z darili ... in odnesi na zbirno mesto v Knjižnico Velenje, Šoštanj ali Šmartno ob Paki.

